

Boekanalyse,

Het Diner

Herman Koch

Samenvatting

Paul Lohman gaat met zijn vrouw Marie-Claire uit eten. Hij is uitgenodigd door zijn broer Serge en de vrouw van zijn broer Babette. Paul en Claire hebben samen 1 kind, Michel. Serge is een bekende politicus die waarschijnlijk minister-president na de volgende verkiezingen wordt. Serge en Babette hebben samen 2 kinderen; Rick en Beau, Beau is geadopteerd. Het verhaal is in vier delen opgedeeld; het voorgerecht, het hoofdgerecht, het nagerecht en de fooi.

Voorgerecht, bladzijde 43t/m92

Paul ergert zich erg aan de mensen aan de mensen in het restaurant. Hij vertelt de lezer ondertussen over een zomer in Frankrijk waarin hij bij zijn broer op bezoek is, die een vakantie huisje daar heeft. Zijn broer denkt dat ze welkom zijn in Frankrijk maar de Fransen zijn helemaal niet blij met de nieuwe bewoners. Als hij terug van de wc komt zijn Claire en Babette weg, en zegt Serge dat ze het over de kinderen moeten hebben.

Hoofdgerecht bladzijde 95t/m221

Paul gaat op zoek naar ze, maar opeens gaat er een telefoon in zijn zak af. Hij komt er achter dat het de telefoon van Michel is, hij wordt gebeld door Michel zelf via de huistelefoon om hopelijk zijn telefoon terug te vinden. Hij komt zijn telefoon ophalen. Ondertussen kijkt Paul nog een keer naar de video die hij eerder die dag heeft gezien. Het is een video van Michel en Rick die spullen op een zwerver gooien en haar vervolgens in de brand steken. Er zijn beelden van bewakingscamera's op TV geweest maar ze waren onherkenbaar. Michel en Rick worden door Beau gechanteerd voor geld, hij heeft namelijk meer beelden waar ze wel herkenbaar op zijn. Paul is hier achter gekomen door de voicemail van Michel te beluisteren. Hij vertelt de lezer terwijl hij op zijn zoon wacht over een keer toen Michel 8 was, hij had per ongeluk een ruit van een winkel kapot gemaakt. Paul verdedigt Michel en wanneer de eigenaar nog steeds boos is nadat Paul hem geld aanbiedt bedreigt Paul hem met een fietspomp. Na de flashback luistert Paul een voicemail af waarin zijn vrouw tegen Michel zegt dat 'pappa van niets weet'. Ze zijn dus iets van plan. Als Michel zijn telefoon heeft opgehaald krijgt Paul weer een flashback naar de tijd dat hij geschiedenisdocent was. Toen Michel 4 was begon Paul zich raar te gedragen. Hij moet naar de schoolpsycholoog waar hij er achter komt dat hij een genetische afwijking heeft. Daarna heeft hij een flashback over de tijd dat Claire in het ziekenhuis lag. Serge en Babette hadden geprobeerd Michel mee te nemen omdat het een chaos bij hun thuis was. Maar Paul was het hier niet mee eens en sloeg met een hete pan meerdere keren op het gezicht van Serge.

Nagerecht bladzijde 225t/m256

Claire zorgt tijdens het nagerecht voor een alibi voor Michel. Michel is ondertussen samen met Rick er voor aan het zorgen dat Beau ze niet meer kan lastig vallen, dit heeft Michel met zijn moeder afgesproken. Paul komt hier later ook achter. Dan wil Serge toch echt over de situatie met de kinderen praten. Hij wilt de toekomst van zijn zoon redden. Hij heeft voor de dag erna een persconferentie gepland waarin hij het verhaal gaat bekennen over Rick en Michel en verteld dat hij opstapt. Babette wilt niet dat haar man opstapt en is dan ook overstuur. Ze vraagt Claire en Paul om hulp. Ook Claire en Paul zijn het hier niet mee eens omdat dit de toekomst van hun zoon zal verpesten. Maar Serge is vastbesloten dus moeten ze een goed plan bedenken.

Digestief bladzijde 259t/m289

Het begint met een flashback waarin Michel een werkstuk over de doodstraf heeft gemaakt, Paul helpt hem hiermee. Maar na dat Michel het werkstuk heeft ingeleverd moet Paul langskomen bij de rector, hij vindt de inhoud van het werkstuk niet kunnen en wanneer Paul bekent zijn zoon te hebben geholpen begint de rector over de afwijking van Paul. Paul wordt woest en slaat de rector het ziekenhuis in. Wanneer Serge en zijn vrouw alvast naar het café gaan waar de persconferentie de volgende dag plaats zal vinden, besluiten Claire en Paul dat Claire degene moet zijn die Serge iets aan gaat doen zodat de persconferentie niet doorgaat. Paul wacht in het restaurant terwijl Claire naar het café gaat. Als hij naar buiten gaat ziet hij in de buurt van het café dat zijn broer met een ambulance wordt afgevoerd, en zijn vrouw door de politie. Als hij thuis is komt zijn zoon thuis met bloedvlekken op zijn kleding.

Fooi bladzijde 293t/m300

Nadat hij vertelt over de fooi die hij heeft gegeven vertelt hij aan de lezer wat er na die avond is gebeurd; Serge is niet gekozen als minister, Beau is vermist geraakt en er is geen aanklacht tegen zijn vrouw ingediend.

Personages

Paul Lohman

Hij is een man, maar omdat hij zelf het verhaal verteld wordt zijn uiterlijk niet beschreven.

Paul heeft zijn emoties niet goed onder controle, zo heeft hij een aantal keer een woede aanval gehad waarbij hij erg agressief werd. Hij heeft zijn broer geslagen met een pan en hij heeft de rector van zijn zoon het ziekenhuis in geslagen. Ook heeft hij een heel bijna een woede aanval gehad. Hij laat over sommige dingen weinig informatie los. Zo verteld hij niet in welk ziekenhuis Claire heeft gelegen, hoe het restaurant en het café heten, welke ziekte hij heeft en de namen van sommige mensen wilt hij soms ook niet zeggen. Hij houdt erg veel van zijn vrouw en heeft veel voor zijn zoon over. Ook raakt hij snel geïrriteerd aan dingen, vooral de avond waarop het verhaal zich afspeelt. En hij was vroeger geschiedenisleraar maar nadat hij rare opmerkingen maakte over oorlogsslachtoffers moest hij naar de schoolpsycholoog waar bleek dat hij niet meer kon werken. Paul is een round character, hoewel hij zich niet echt ontwikkeld in het boek omdat het zich in 1 avond afspeelt. Je leert hem wel kennen tijdens het boek, hij verteld veel over zijn verleden. Je leert over zijn manier van denken, zo ergert hij zich heel erg aan de mensen in het restaurant en hij beschrijft heel nauwkeurig wat hij dacht toen hij bijna een woede uitbarsting kreeg. En je leert ook over zijn manier van doen, zijn woedeaanvallen en hoe hij met andere mensen omgaat word erg goed beschreven. Wanneer een vreemde aan hem in het toilet vraagt of hij een foto met zijn broer mag reageert hij er erg beleefd op. Maar wanneer iemand kritiek op hem heeft krijgt hij al gauw een woedeaanval, bijvoorbeeld toen zijn broer en Babette zijn zoon mee wilden nemen en toen de rector het werkstuk van Michel niet vond kunnen. En toen hij met zijn baas op gesprek moest om over zijn gedrag te praten kreeg hij er bijna nog een:

Fragment bladzijde 187 en 188

Ik keek naar de rector en voelde hoe mijn hand zich balde tot een vuist. Het ging buiten mij om, ik had geen zin meer in een voortzetting van deze discussie. Hoe zei je het ook alweer... de standpunten lagen te ver uiteen. Dat was wat er in feite aan de hand was. Er gaapte een kloof. Soms hield het praten op. Ik keek naar de rector en stelde me voor hoe ik mijn gebalde vuist midden in dat grijze gezicht zou planten. Net onder de neus, met de knokkels op het lege stuk tussen neusgaten en bovenlip. Tandem zouden afbreken, bloed zou uit de neus spuiten, er zou duidelijkheid zijn over mijn standpunt. Maar ik twijfelde of het de oplossing van ons geschil dichterbij zou brengen. Ik hoefde het niet bij die ene klap te laten, ik kon het nietszeggende gezicht in zijn geheel verbouwen, maar hooguit tot iets anders nietszeggends. Mijn positie op school zou onhoudbaar worden, zoals dat heette, hoewel dat me op dit moment wel het minste zorgen baarde. Goed beschouwd was mijn positie al langer onhoudbaar. Vanaf de eerste dag dat ik door de hoofdingang deze school betrad was er sprake van een onhoudbare positie. De rest was uitstel. Alle lesuren die ik hier voor de klas had gestaan: iets anders dan uitstel was het nooit geweest.

De vraag was of ik de rector een pak rammel moest gunnen. Of ik een slachtoffer van hem moest maken. Iemand met wie de mensen straks medelijden zouden hebben. Ik dacht aan de leerlingen die massaal voor de ramen zouden staan wanneer hij in de ambulance werd afgevoerd. Ja, er zou een ambulance komen, ik zou niet te vroeg stoppen. De leerlingen zouden het toch zielig vinden.

Marie-Claire Lohman

Claire heeft blond haar, ze is bijna even lang als Paul.

Claire heeft ook veel over voor haar zoon, zo heeft ze met hem afgesproken dat ze Beau iets aan mogen doen als dat nodig is, en neemt ze het voor hem op. Volgens Paul is ze slimmer dan hem ze houdt voor Paul achter wat ze met haar zoon heeft afgesproken, en dat ze weet dat haar zoon degene is van het incident. Maar Paul heeft door dat ze iets voor hem verzwijgt. Claire en Paul begrijpen elkaar goed en kunnen elkaar goed lezen. Claire is ook een round character, in het begin van het boek lijkt ze een erg nette vrouw. Maar later kom je er achter dat ze met haar zoon heeft afgesproken dat ze Rick iets aan mogen doen als dat nodig is. Ook vertelt Paul over zijn manier van non-verbale communicatie. Zo weet hij precies wat ze bedoelt als ze met een bepaalde blik naar hem kijkt. En ook haar verbale communicatie heeft Paul erg goed door. Hij wist gelijk dat ze niet echt met Michel aan het bellen was, maar dat ze een

alibi voor hem aan het regelen was. Claire heeft Paul ook heel goed door, zo wist ze al een tijdje dat hij gestopt was met zijn medicijnen. Dit zij ze toen hij dat bekende:

Fragment bladzijde 180

'Dat weet ik,' zei Claire.

Ik keek haar aan.

'Jij denkt misschien dat iemand anders dat niet merkt,' zei Claire. 'Nou ja, iemand anders... je eigen vrouw. Je eigen vrouw merkte het meteen. Er waren dingen... anders. Hoe je naar me keek, hoe je naar me lachte. En er was die keer dat je je paspoort niet kon vinden. Weet je nog? Toen je tegen de laden van je bureau begon te trappen. Vanaf die dag begon ik erop te letten. Je nam je medicijnen mee als je de straat op ging en dan gooide je ze ergens weg. Toch?'

Serge lohman

Serge is lijsttrekker en het is bijna zeker dat hij na de volgende verkiezingen premier zal worden. Hij is erg koppig en kan ook best egoïstisch zijn. Zo heeft hij het favoriete café van Paul en Claire gekozen om zijn persconferentie in te houden, en wanneer ze aangeven dit niet prettig te vinden kan Serge dit niet begrijpen en maakt het hem niet uit. Net als dat hij het verhaal van Michel en Rick naar buiten wilt brengen, zonder dat met ze te bespreken. Ook heeft hij het verhaal van Rick en Michel, en dat hij wilt opstappen pas onderweg naar het restaurant aan Babette verteld zodat ze niet met hem in discussie zou kunnen gaan. Serge is een flat character, je leert hem niet goed kennen en je krijgt vooral te weten hoe Paul tegen hem aankijkt. En uit de flashback van Frankrijk waarin hij dacht welkom te zijn, maar dat zeker niet was blijkt dat hij toen ook al geen ook voor andere mensen had.

Babette lohman

Babette is de vrouw van Serge, ze is erg verdrietig om wat er is gebeurd, maar vind het nog het ergste dat haar man wilt opstappen. Ze huilt veel tijdens het diner, maar aan het einde doet ze best arrogant over het nagerecht tegen de gerant. Ze vind het niet lekker, ook al heeft ze het zelf besteld. Ze eist dat de gerant het mee terug neemt en wanneer hij hier moeilijk over doet maakt ze er een beschamende scène van. Over Babette kom je niet veel te weten, behalve dat ze graag in de schaduw van haar man staat, daarom denk ik dat zij ook een flat character is.

Michel lohman

Michel is de zoon van Claire en Paul. Hij lijkt de ernst van zijn daden niet helemaal in te zien. Dat heb ik hier uit gehaald:

Paul zegt op bladzijde 165 dit: "Jullie steken een dakloze in brand en daarna nemen jullie het op. Op jouw mobieltje. Net als met die alcoholist op het metrostation." Het gesprek gaat verder op bladzijde 163 waar ik dit fragment uit heb gehaald:

'Michel,' zei ik tegen mijn zoon, die zich al half had omgedraaid om te vertrekken, die had gezegd dat het er allemaal niet zoveel toe deed, 'Michel, je moet die filmpjes wissen. Je had ze allang moeten wissen, maar nu helemaal.'

Hij bleef staan. Opnieuw schraapte hij met zijn witte Nikes door het grind.

'Ach papa...'begon hij. Het leek of hij nog iets wilde gaan zeg gen, maar hij schudde alleen zijn hoofd.

Op beide filmpjes had ik gehoord en gezien hoe hij zijn neef commandeerde, en soms zelfs afblafte.

Op bladzijde 166 waar het gesprek verder gaat heb ik dit fragment eruit gehaald:

Michel draaide zich om en liep naar zijn fiets.

'Michel, waar ga je heen? Ik ben nog niet klaar.'

Maar hij bleef doorlopen, hij haalde een sleuteltje uit zijn zak en stak het in het slot dat met een knal open sprong. Ik wierp een snelle blik op de rokende man bij de ingang. 'Michel,' zei ik op zachte maar dringende toon, je kunt hier niet zomaar voor weg lopen. Wat gaan we eraan doen? Zijn er nog meer filmpjes die ik niet gezien heb? Moet ik ze straks eerst op YouTube bekijken? Of ga je me nu vertellen of -'

'Papa!' Michel had zich met een ruk omgedraaid en had mijn onderarm vastgegrepen; hij gaf er een harde ruk aan, terwijl hij zei: 'Hou nou eindelijk eens je kop!'

Verbijsterd keek ik mijn zoon in de ogen. Zijn eerlijke ogen waarin ik nu - het had geen zin om eromheen te draaien - uitsluitend haat kon lezen. Ik betrapte me erop dat ik ook even op zij keek, naar de rokende man. Ik grijnsde naar mijn zoon; ik kon hem zelf niet zien, maar het was ongetwijfeld een domme grijns. 'Ik hou mijn kop,' zei ik.

Michel liet mijn arm los; hij beet op zijn onderlip en schudde zijn hoofd. 'Jezus! Wanneer ga je je nou eindelijk eens normaal gedragen?'

Aan deze fragmenten merkte ik dat Michel niet geïnteresseerd was in het gesprek, waardoor ik het gevoel kreeg dat Michel net zoals zijn vader de ernst van zijn daden niet in ziet.

Ik vind Michel ook erg op zijn vader lijken omdat hij Beau iets heeft aangedaan en hij dus net zoals zijn vaders het niet erg vindt om dingen met geweld op te lossen. Ook zou hij mogelijk dezelfde genetische afwijking als zijn vader kunnen hebben.

Rick lohman

Rick is de zoon van Babette en Serge, hij is bevriend met Michel en samen hebben ze de zwerver om het leven gebracht. Maar in tegenstelling tot Michel leidt Rick mentaal erg onder wat ze hebben gedaan. Volgens Serge is hij sinds die avond niet meer zichzelf, slaapt hij niet goed en gaat het slecht op school. Over Michel kom je behalve dat hij op zijn vader lijkt ook niet veel te weten, daarom denk ik ook dat hij een flat character is.

Beau

Beau is de andere zoon van Babette en Serge. Hij is geadopteerd, volgens Paul heeft Serge hem geadopteerd zodat zijn status verbeterde en hij meer stemmen zou krijgen. Paul ergert zich erg aan Beau omdat hij volgens hem voorgetrokken wordt op de andere kinderen. Beau heeft zelf niet meegedaan met spullen op de zwerver gooien, maar hij heeft wel beelden van Michel en Rick en gebruikt die om ze te chanteren. Ook Beau is een flat character, hij is een personage en ook bij hem leer je alleen hoe Paul tegen hem aankijkt

Tijd

Het verhaal speelt zich af in de avond. Het is in het nu, maar er zitten veel flashbacks in. Michel is in het verhaal 16 dus ik denk dat het zich in 2005 afspeelt. Het verhaal is niet chronologisch. Hoewel de avond wel in de goede volgorde verteld is, zitten er veel flashbacks in naar willekeurige momenten in de tijdlijn. De verteltijd is 300 bladzijden, de vertelde tijd van de hoofdlijn is 1 avond. Maar de flashbacks gaan verder terug in de tijd. de flashbacks zijn;

De vakantie in Frankrijk. (hoofdstuk 12)

Dit speelt zich ongeveer drie jaar voor het diner af.

Het incident waarbij Michel en Rick een zwerver om het leven brengen. (hoofdstuk 21)

Dit speelt zich 'een maand of twee' (blz 126) voor het diner af.

De keer dat Michel perongeluk een winkelruit in schopte en Paul de meneer bedreigde. (hoofdstuk 22)

Michel was toen 8 dus dat zal 8 jaar geleden moeten zijn gebeurd.

Paul kijkt filmpjes over het incident om te checken of hij niet te herkennen is, hij ziet het filmpje waarvan hij er later achter komt dat Beau die online heeft gezet. (hoofdstuk 24 en 25)

Dit was een paar dagen voor het diner.

Paul vertelt over zijn reis in Berlijn en zijn tijd als geschiedenisleraar. Ook vertelt hij over zijn diagnose en dat hij naar een psycholoog moest. (hoofdstuk 29 t/m 33)

Dit is ongeveer tien jaar voor het diner gebeurd, omdat Michel er 5 jaar oud was.

Claire ligt in het ziekenhuis, Paul heeft het huis niet opgeruimd wanneer Serge en Babette onuitgenodigd langskomen. Babette maakt zich zorgen en stelt voor Michel mee te nemen. Paul is het hier niet mee eens en slaat zijn broer hard met een pan. (hoofdstuk 34 en 35)

Ook dit speelt zich ongeveer tien jaar voor het diner af. De vorige flashback loopt door op deze dus het zal ongeveer even lang geleden zijn.

Paul moet bij de rector van Michel komen om over zijn werkstuk te praten. (hoofdstuk 40)

Dit is volgens Paul niet lang geleden, maar het was wel voor het incident.

De flashback in hoofdstuk 29 tot en met 33 over Paul zijn tijd als docent is het langst geleden. De flashback begint met 'een jaar of tien geleden ben ik gestopt' op bladzijde 177.

De totale vertelde tijd is dus ongeveer tien jaar.

Het speelt zich ook tijdens het avondeten af dus het zal buiten donker zijn.

Ruimte

Het meeste van het verhaal speelt zich af in het restaurant, dit is ook de belangrijkste ruimte. Paul wilt niet vertellen welk restaurant het is. “We gingen eten in het restaurant. Ik ga niet zeggen welk restaurant, want dan zit het er de volgende keer waarschijnlijk vol met mensen die komen kijken of wij er ook weer zitten.” zegt hij op bladzijde 9.

Hij omschrijft de ruimte af en toe in een paar zinnen:

“aan weerszijden door elektrische fakkels verlichte, grindpad naar de ingang liepen.” blz. 22

“wierp ik een vluchtige blik op het restaurant, althans op de eerste twee of drie tafels van de eetzaal die van hieraf te onderscheiden waren. Links naast de ingang was de open keuken.” Blz. 23

“Of zoals hier: een paar grasperkjes met grindpaadjes, een rechthoekige vijver en wat lage heggetjes aan de andere kant van de ruit die van het glazen plafond helemaal tot aan de vloer doorliep.”blz. 33

Door de prijs van de gerechten en het feit dat een premierskandidaat er eet komt het restaurant over als een relatief duur en populair restaurant. In onderstaand citaat ondersteunt Paul dit idee:

“Het restaurant is er zo een van het soort waar je drie maanden van tevoren moet bellen – of zes, of acht, ik ben inmiddels de tel kwijt.”blz. 9

Het boek komt uit 2009 en het verhaal speelt zich niet in de toekomst af, omdat het erg actueel voor die tijd is. Ook heeft hij het nog over een Nokia. Maar hij betaalt met euro's dus het zal zich tussen 2000 en 2009 afspelen.

Het weer wordt niet beschreven dus ik denk dat het niet bijzonder is, dus niet extra warm of regenachtig. Ik denk ook dat het donker buiten is omdat het zich in de avond afspeelde. Dit maakt het wel spannender wanneer Claire naar het café gaat om serge iets aan te doen, en wanneer je er achter komt dat Rick en Michel Beau iets aan gaan doen.

Verteller

Het verhaal wordt verteld door een ik-verteller. Je ziet het verhaal door Paul zijn ogen. Hierdoor is het soms best eenzijdig. Hij vertelt veel over zijn gevoel bij dingen, en je leest vooral vanuit zijn gedachtes. Dit merk je vooral bij het fragment die bij personages staat waarin hij bijna een woede aanval krijgt. En bij dit fragment:

Nu kon dergelijke informatie mij over het algemeen gestolen worden, voor mijn part kwam de rozemarijn uit het Ruhrgebied of uit de Ardennen, maar ik vond het al ruimschoots te veel gelul voor alleen een schaalpje met olijven, en ik had er zomaar mee weg te laten komen. geen zin om hem

Bovendien was er die pink. Waarom wees iemand met zijn pink? Was dit chic? Hoorde het soms bij het pak met de fijne blauwe streepjes, zoals het lichtblauwe zakdoekje? Of had de man gewoon iets te verbergen? Zijn overige vingers kregen we immers niet te zien, die had hij in de palm van zijn hand gevouwen, zodat ze aan het oog werden onttrokken-misschien waren ze bedekt met schimmel eczeem of symptomen van een niet te behandelen ziekte.

Paul beschrijft het uiterlijk van de characters niet, en je leert vooral hoe hij tegen ze aankijkt. Ook weet je sommige dingen niet. Bijvoorbeeld of Claire een vruchtwateronderzoek heeft gehad, wat Claire en Michel van plan zijn en waarom Babette voor het diner gehuild heeft. Hier kom je bij de meeste dingen vaak later achter. Maar bij de vraag of Claire een vruchtwateronderzoek gehad heeft, kom je er niet achter. Dat houdt Paul voor je achter.

Op bladzijde 27. In dit fragment lees je precies wat Paul denkt. Hij ergert zich aan de garant, dit gebeurt meerdere malen in het boek.

Fragment van bladzijde 298

'Vruchtwateronderzoek' stond er in drukletters boven het vel papier dat ik uit de envelop haalde en vervolgens openvouwde. Vlak daaronder waren twee vakjes, een met 'jongen' en een met 'meisje'. Het vakje 'jongen' was aangekruist.

Claire wist dat wij een jongen zouden krijgen, was het eerste dat er door mij heen schoot. Maar dat had ze mij nooit verteld. Sterker nog: tot aan de laatste dag voor de geboorte hadden wij over meisjesnamen gefantaseerd. Voor een jongensnaam had den wij geen twijfels, dat was al jaren voordat Claire zwanger werd 'Michel'. Maar in het geval van een meisje twijfelden wij nog tussen 'Laura' en 'Julia'.

Er stond een hele reeks met de hand geschreven cijfertjes op het formulier. Ook las ik een paar keer het woordje 'goed'.

Onderaan was een vakje van ongeveer vijf bij drie centimeter onder het kopje 'bijzonderheden'. Dat vakje was helemaal volgeschreven, in hetzelfde vrijwel onleesbare handschrift dat de cijfertjes had ingevuld en het vakje 'jongen' had aangekruist. Ik begon te lezen. En meteen hield ik er weer mee op.

Ook wat er verder in de brief staat kom je niet te weten. Hij houd ook veel namen van mensen en plekken achter.

Motto

Het boek heeft een motto:

Nice Guy Eddie

C'mon, throw in a buck!

Mr Pink

Uh-uh, I don't tip.

Nice Guy Eddie

You don't tip?

Mr Pink

Nah, I don't believe in it.

Quentin Tarantino

Reservoir Dogs

Het is een gesprek tussen Nice Guy Eddie en Mr Pink, afkomstig uit het filmscript *Reservoir Dogs* (1992) van de Amerikaanse regisseur Quentin Tarantino (1963). Het gesprek over het geven van een fooi verwijst denk ik naar het begin van het laatste hoofdstuk, waarin Paul hierover nadenkt

Daar zegt Paul dit:

Hoeveel fooi moet je achterlaten in een restaurant waar de rekening je in de lach doet schieten? Ik herinner me dat we daar vaak discussies over hebben gehad, niet speciaal met Serge en Babet te, ook met andere vrienden met wie we in Nederlandse restaurants hebben gegeten. Laten we zeggen dat je na een etentje met vier personen vierhonderd euro moet afrekenen - let wel, ik zeg niet dat ons etentje vierhonderd euro heeft gekost-en je gaat uit van een fooi van tussen de tien en vijftien procent, dan is de logische consequentie dat je een bedrag van minimaal veertig en maximaal zestig euro moet achterlaten. Zestig euro fooi-ik kan er niets aan doen, maar ik moet daar van giechelen. En als ik niet oppas barst ik opnieuw in lachen uit.

(Bladzijde 293)

Thema

Een van de meest terugkerende motieven is geweld, er worden meerdere mensen in het boek in elkaar geslagen. Ook wordt geweld vaak gebruikt als oplossing. Zo is de kans groot dat Michel geweld tegen Beau gebruikt heeft om er voor te zorgen dat hij hem niet meer zal chanteren. Paul wilt niet dat zijn broer en schoonzus Michel mee nemen, dus slaat hij zijn broer met een pan. Claire bezeert Serge zodat zijn persconferentie niet kan doorgaan.

Geheimen is ook iets wat een aantal keer terug komt. Zo heeft de familie Lohman een geheim voor de rest van de wereld; namelijk het incident waarbij Rick en Michel een zwerver om het leven brengen. Maar de familie heeft ook geheimen voor elkaar; Babette en Serge weten niet dat Beau de andere twee jongens aan het chanteren is. Ze weten ook niet wat Claire met Michel heeft afgesproken en wat ze Beau dus gaan aandoen. Paul heeft niet aan Claire verteld dat hij gestopt is met zijn medicijnen, en Claire heeft niet aan Paul verteld dat ze dit door heeft gehad. Nadat Paul de eigenaar van de winkel het bedreigt, heeft hij met Michel afgesproken dit niet aan Claire te vertellen. Paul weet ook niet of Claire een vruchtwateronderzoek gehad heeft, dus dat is ook een geheim waar hij nog achter moet komen. Serge heeft ook geheim gehouden voor Babette dat hij zich wilt terugtrekken in de verkiezingen, hij vertelde dat pas onderweg naar het diner. En zo zijn er nog meer geheimen die in het boek voorkomen.

Verwerkingsopdracht

In Het Diner staat het dilemma van de ouders centraal. Het dilemma dat veroorzaakt is door hun kinderen. Michel en Rick hebben een zwerver vermoord. De ouders nemen hun kinderen in bescherming. Maar hoe ver kun je daar in gaan? Met dat probleem proberen de vier ouders om te gaan. Serge wil het geheim bekend maken, terwijl Paul er wel mee kan leven. Babette vindt het lastig om haar zoon zo te zien, hij is niet meer zichzelf. Maar Claire wilt tot het uiterste gaan om haar zoon te beschermen. Ze vindt het ook niet erg om haar eigen familie iets aan te doen, zolang haar zoon maar beschermt wordt. Maar verdient Michel dat wel? Hij heeft iemand in de fik gestoken. Het boek draait om een dilemma tussen goed en kwaad.

Het boek draait om de band tussen ouders en nu kinderen; Paul en Clair hebben alles over voor hun kind. Ook Serge is bereid zich terug te trekken uit de verkiezingen voor Rick. Maar Babette is het hier niet mee eens, zij leeft mee met haar zoon maar kiest wel voor de carrière van haar man. Het gaat over familiegeheimen, zinloos geweld en eigenbelang. Je bekijkt het verhaal door de ogen van Paul, je leest hoe hij tegen zijn familieleden aankijkt, ook krijg je zijn mening te horen over veel dingen. Zo vertelt hij hoe hij tegen sjieke restaurants aankijkt, wat hij zelf van het incident vindt en je leest zijn gedachten wanneer hij een woede aanval krijgt. Het is interessant om een boek te lezen waar de meningen van het hoofdpersonage in verwerkt zijn, maar het kan je ook vooroordelen geven. Hoe zou het verhaal bijvoorbeeld zijn door de ogen van Babette? Dan zou de kans groot zijn dat ik hele andere meningen over het verhaal zou hebben. De schrijver laat veel vragen onbeantwoord; bijvoorbeeld wat er in de brief stond, is Paul wel de vader van Michel? Wat is er uit het vruchtwateronderzoek gekomen? Maar ook de vraag wat is er met Beau gebeurd? Ik denk dat Herman Koch je die vragen zelf laat invullen.